

Plymouth, Pa. 17 Gegužio.

Caras užmanė suszaukti konferencija į miestą Haga, Olandijai, kurs prasidės szią sanvaite. Konferencija (susi-važiavimas) visų vieszpatys-čių pasiuntinių nutarimui, kad nedauginti kariaunos, ne-ginklūti jos taip baisiai žudan-čiais ginklais, ir iszrinkti tarptautiszkus tiesdarius, ku-rie sutaukintu prieszingas vie-na kitai szalis. Ant pažiuros yra gražus rods užmanymas, bet nū paties užmanytojo jau sumintas. Ant konferencijos užginta kelti tautiszkus klau-simus, kur turėtu turėti balsą visos tautos lygiai. Kaip o-bjauriausias sumynimas viso to užmanymo yra panaikinimas Finų konstitucijos, paskuti-niame laike, ir jiems užginta apie tai ir pasigūsti. O ką be-kalbėti apie kitas prispaustas tautas per visus Europos val-dovus. Amerikos lenkai pa-rengė memorialą ir įdavė Ame-rikos pasiuntiniui, reikalanda mi sugražinimo Lenkijos seno-vės rubežiūse. Bet tasai jų memoralas liksis nei neparo-dytas konferencijos pasunti-niams, nes tam prieszinga yra Maskolija, Austrija ir Vokie-tija, kurios yra Lenkiją iszsi-dalinę. Amerikos-gi pasiun-tinys vėl klausys savo valdzios, kuri apie Lenkiją nei nesapu-ja, ir taji memorialą paliks krepšyje. Visa nauda tojo memorialo yra tai, kad tuli Amerikos laikraszcziai tai ap-skelbė svietui ir ezion bus viso galas. Lenkai savo memoriale užtaria ir lietuvius beirusinus, bet visai nesiklausė lietuvių ir rusinų, ar jų užtarymo reika-laujame. Musų reikalai yra visai skirti nū lenkų, apie ką lenkai dar ir sziądien rodos ne-zino arba nežinaučiais nusi-dūda tiktai. Mes-gi visai ne-privalome paisyti ant apiekos ponų lenkų ir rupintis apie sa-vo reikalus turime patys. Ne-izgelbės musų niekas, jeigu

mes patys nesigelbėsime, nesi-vienysime į vienybę, neszelpsi-me savo reikalų patys. Delto musų pasiuntiniu tegul buna vienybė ir visų be skirtumo darbavimasis ant tėvų niszkos dirvos.

Aukos parodai

B. P.	isz Derby, Conn.	25
Vitas Jusaitis	" "	30
J. Slavinskas	" "	10
A. Anskaitis	" "	25
Joseph Adams	" "	50
Paul Kemp	" "	25
K. Galinaitis	" "	50
P. Czesnaviczia	" "	10
J. B. Jusaitis	" "	50
Ona Jusaitienė	" "	25
Ona Barkauckintė	" "	25
K. Kukanskis	N. Britain C.	25
M. Czeponas	" "	25
J. Kavaliauckas	" "	25
P. Žemaitis	" "	50
J. Bendaraviczius	" "	25
N. Olszinskas	Cleveland, O.	50
L. Olsziurskas	" "	15
Draug. szv. Kazimiero,	Waterbury, Conn.	10—
A. Linda,	Edwardsville, Pa.	25
Vinc. Szviruka	" "	25
Pranas Rumkeviczius,	Fort Monroe, Va.	1—
Vincas Žuris	" "	50
A. Simanaviczius	" "	50
		Buvo \$92,29
		Labu — \$110,19
<i>J. J. Pauksztis.</i>		

Aukos kankintiniams

B. P.	Derby, Conn.	25
A. Anskaitis	" "	25
V. Jusaitis	" "	25
K. Kukanskis	N. Britain, C.	25
P. Žemaitis	" "	50
J. Bendaraviczius	" "	25
N. Olszinskas	Cleveland, O.	50
Izab. Olszinskienė	" "	10
O. Czekaitienė	Pittston, Pa.	25
Pranas Rumkeviczius	Fort Monroe, Va.	40
		Buvo \$22,85
		Labu \$25,85
<i>Redakcija.</i>		

Isz Lietuvos.

Tolesni musu kankintiniai.

Po vieną mėnesį kalėti Kal-varijos kalėjime yra apsudyti administratyviszkai dar szię lietuviai: (Žiurėk 18 num. „Vienybės“).
26 Pranas Vaiczaitis (Jūzo sunus) studentas Petrapilės universiteto.
27 Vincas Laurynaitis
28 Motiejus Totorius
29 Jokubas Skrinskas
30 Antanas Aleknaviczia
31 Jūzas Dabrila
32 Baltrus Szlakys
33 Jūzas Vaiczaitis (Kazio su-nus).

Po atkalėjimui visi bus dar po policijos prieziura ar nes-kaitys vėl kuris kokią lietu-viszką knygą.

Pusantro mėnesio atgal tapo sugautas Rimsza su laikrasz-cziais, už kurį užstaczius bro-liui kauciją, paleido isz kalė-jimo.

Buvo suaresztavotas ir Vin-cas Paliukaitis, mokintojas Vilkavisztkio pradinės mokyk-los. Ir nors tapo paleistas, bet nustojo mokintojo vietos.

Tai kaip meiliai mus val-dzia glosto už norą pasiskai-tyti savo prigimtoje kalboje knygų ir laikraszczių. Kiek jau musų brolių nukentėjo, kenczia ir nukentės dar už tai?

Daugelis aukų jau pūlé, skaitlius jų vis daugiausi, o kur dar galas?

Musų brangioje suspaustoje tėvynėje, caró valdzia mus vi-saip kankina, o jus broliai gy-venanti laisvoje szalyje, jus... miegate kaip karosai dumbly-ne. Mes tankiai mislyjame, kad kiekvienas musų smugis at-iliepia jusų szirdyse! Bet..

Broliai! darbūkitės, kad pa-darytumėte galą tiems musų persekiojimams. Jusų parei-ga yra tai vis svietui apskelb-ti, nes mes negalime iszdūti balso. Mes tikime, kad jūs suteiksite mums pagelbą, *pers-tatydami lietuviszką literatūrą*

ant visasvietinės parodos Pe-ryziuje ateinancziame mete ar tūmi padarysit galą musų persekiojimams, priversite val-dzia sugražinti musų spaudą.
Zolininkas.

Suvalkų gub. Pereitą ru-denį anksti užszalo ir nedavė gerai rugiam sudyti ir taip szalo per pusantro mėnesio. Paskui atszilo ir kasdien lijo iki pusiai žiemos. Gavėnioi vėl pradėjo szalti. Kaip se-nesni žmonės nusznėk, tai szjmet bus užderlys ant rugių menkas ir busę brangu. Be-turecziai, kurie dar turi kokiį graszį, tai perkasi rugius, ant ateinanczio meto, nes dabar rugiai yra visai pigus už kartį (6 pudai) 3 rub. 50 kap.

Jurgis Jablonskis isz Biele-nų, Rudaminos parapijos, su-muszė J. Stotkeliuną isz kai-mo Vidugirių, Punsko parapi-jos, kur Stotkeliunas į antrą dieną numirė, o Jablonskis ta-po pasodytas į kalinį.

Vingrėnūse, Rudaminos pa-rapijoje, viena moteriszke, ku-rios vyras Amerikoje, susilau-kė kudikį kurį uždusinus nune-szė į kiauletvartį. Bet žmonės pajutę davė žinę policijai. Po-licijai atradus tą vaiką, toji moteriszke tapo suimta ir pa-sodinta į kalinį. Bet paki-szus 100 rub. policijai tapo paleista be jokios baudos.

Strumbagalvių kaimo uki-ninkai beveik visi su žydais broliaujasi, nes žydas geresnis brolis už lietuvi; pas žyda gausi pasiskolinti reikale ir piningų ir taip ant galó pave-da žydui savo ukę ir keliauja į laimingą zemę Amerikos. Atkeliavę Amerikan vėl laiko žydus už brolius ir jiems tar-nanja. O kas mus brolius priverczia Lietuvoj su žydais broliauti. Degtinė! pirmiau-se kaip ukininkas pradeda degtinę gerti, tai isz pradzių geria po biskį ir už piningus, o paskui jau geria ant skolos nes jau piningų neturi, bet zy-das jam dūda, nes žino kad ru-

denio sulaukęs gaus - pakukio avj, žasi ar puskartuką kviečių. Taip pagėrus porą metų ukininkas labai pavargsta ir jau pas žydą negauna ant skolos degtinės ir pradeda nematant paciai ir vaikams vogti visokius daiktus, kad gautų už ką išsigerti. Pati negalėdama sulaikyti ukės, taip pat pradeda su vyru kartu gerti ir po keletai metų iš pasiturincio ukininko tampa pavargėlis, o vaikai eina pakitus tarnauti bandą, o kurie turi dar šioki tokį išteklių tai Amerika yra jų palaiminta szalis.

Tai tau ir monopolis. Žydas nusiperka iš monopolio ganėtinai degtinės ir paskui pardavinėja savo namūse arti už dvilinką prekę ukininkams. Ir kaip prazutis buvo taip ir liko, tiktai su ta atmaina, kad dabar girtūklis greičiausiai viską prageria, nes turi brangiaus užmokėti.

Girtūklystė tiktai tada nusotos svieta žudžiu-i, kada taps visi svaiginanti gėrymai iš naikinti.

Strumbagalvių kaime niekas jokio lietuviszko laikraszcio neskaito ir greičiausiai sodietis prisipazins lenku esąs negu lietaviu.

Tokias tai gavau žinias iš Lietuvos. *V. Rudzinskas. Scranton, Pa.*

Politiszkos žinios.

Amerika. Pilipiniečių vadas Aguinaldo paskutiniu kar tu siuntęs pasiuntinius pas gen. Otis dėlėi padarymo piliabų. Ar dabar Otis lygiai reikalaut pilipiniečių pasidavimo amerikonių malonei, nežinia. Pilipinų junta garsina, kad jie nei jokiu būdu neįsileis su amerikonišiais į derybas, kol jie ne išpildys dūtų pažadėjimų pilipiniečiams pirm pradėjimo karės. Jeigu amerikonišiai sulaužė pirmąjį pažadėjimą, tai jais negali užsitikėti kaip ir

pirm jų buvusiais ispanais, kurie visokių pažadėjimų pilipiniečiams nesigailėjo. Visi amerikoniški kareiviai liūsnoriai reikalauja paleidimo. Nebraska liūsnorių regimentas, iš 1000 vyrų kur vos 300 sveikų yra, padavė prasymą gen. McArthur ir Otis, kad jūs paleistu iš eilių. Nebraska regimentas prie Malolos nužudė 59 vyrus, o iš viso prie Malolos amerikonių žuvę 300 o 450 sužeisti tapę, ką gen. Otis yra užslėpęs ant kartų ir taji skaitlių padavė vėliaus kas dien po kelioliką, kad nenugandyti Amerikos gyventojų bei kareivių, kuriūs turi gabenti į Filipinus. Pilipiniečiai užpūle ant ispaniszkos kariamos Zamboanga ir sužeidė vieną genarolą bei du apicieru ir kelioliką kareivių užmuszę, vandenį supustiję, kad tiejie turėję szauktis amerikonių pagelbos. Ispanijos ministru pirmėdis, Silvela, gūdziasi ant amerikonių už tai ir paliepė savo kareiviams kraustyti namon, nors jūs pargabenti apsiėmė amerikonišiai. Pilipiniečiai bus užpūle ant ispanų norėdami pasinaudoti iš jų ginklų. Pilipiniečiai sugautūs ispanus varosi su savim, kurie turi atlikti visokius darbus apkasėse prie miestų priešais amerikonus. Admirolas Dewey grįžta Amerikon iš Pilipinų o jo vietuinku bus kontre-admiralas Watson. Amerikos karsztūliai rengiasi kūmi iš kilmingiausiai Dewey pasitikti. Europos kariszkos laivynes tarpžeminėse jurėse keta jam demonstracijas kelti.

Ant Kubos amerikoniams taip gi nesiseka pagal norą. Pasiulytu \$3,000,000 kubiečiai nepriėmė ir gabena tūs milijonus atgal Amerikon. Amerika reikalavo, kad iszmokant kubiečiams algas už visą buvimą kariaunoje po \$75, tie jie atidūtu ginktus, ant ko kubiečiai nesutiko. Gen. Gomezas reikalauja pasitraukimo

amerikonių ir įsteigimo armijos iš kubiečių nū 15,000 vyrų, kas amerikoniams visai nepatinka. Amerikonai atrado 1390 szaudyklių vienoje krautuvėje su 300,000 szuvių. Aiszku, ką kubiečiai taisosi daryti.

Austrija. Nesutikimas vokiškios partijos su slavais visplėtojasi. Valdžia matydama, kad ant vokiečių mažai gali pasitikėti dėlėjų mažo skaitliaus prieš slavus, visokius jų užpūlimus ant slavų gaiszina. Seimūse vokiečiai mažai turi balso ir jų visokie užmanymai sudrutinimui vokiškų rysių lieka be pasekmės. Vokiečiai po vienas antro apleidžia seimūse savo vietas. Austrijos valdžia atėjusius vokiečius iš Vokietijos, kurie varo protestoniszką agitaciją, visus iszvarė iš Austrijos rubezių. Valdžia užgina ir atima visokius rasztus, kurie varo protestoniszką bei antislaviszką agitaciją.

Italija. Pasitraukus nū vietų senajai ministerijai, tapo sutverta nauja. Ant senųjų vietų likosi ministru pirmėdis Polloux, žemdarbystės Lecava ir apszvietos Baccelli.

Popiezius iszleido bulę apgarsindamas, kad 1900 metas visatinu sukaktuviniu, kaip užbaiga 19 szimtmecio.

Vokietija. Iš Amerikos Vokietija iki sziol pirkė mėsą, bet pasirodžius vieszai prigavystei Amerikos mėsininkų, kurie sugedusę ir balsamavotą mėsą pardavė amerikoniškai kariaunai, Vokietijos valdžia pasirįžo užginti įgabėnimą mėsos iš Amerikos. Tai gi patys Amerikos mėsininkai kalti yra tojo užgynimo. Vokiški laikraszciai reikalauja visizsko užgynimo, nes jeigu amerikonišiai iszdrijo per Algerį ir Eaganą nūlyti savo kareivius, tai tikrai tą darysę ir su vokiečiais. Komisija iszskirta

isztyrimui mėsos padūda, kad visatinai užginti įvežimę kumpių, visokių deszrų bei kitaip sutaisytą mėsą. Daleisti įgabenti tiktai szviežiai pjautus gyvūlius ne mėsinėtus. Valdžia yinok nori su Amerika taikintiesi dėl mėsos, bet nežine ką seimas nutars, be kurio valdžia nieko negali daryti.

Konzervatyviszki laikraszciai reikalauja, kad valdžia nieko neveizėdama padidintu laivynę, kuri butu lygi su Amerikos

Aprika. Provincijoi Yemen sukilo priešais turkus arabai ir visatinai pergalejo turkiszkas pajiegas, Arabai nori nusikratyti turkų jungą o valdytisi pats savimi. Priegtam buvo pasklidę žinios, buk sukilę priešais turkus syriečiai (Azijoi) ir pergaleje kariszkas pajiegas. Vienok tai patikrinanczių žinių stoka. Syriečiai nusiziurėję ant kubiečių užsimanė taip gi patys savo rėdo. Syria syriečiams, jie sako.

Anglija pareikalavo nū Transvaalio republikos lygių tiesų anglams, ko prezidentas Kruegeris nenori daleisti pagal norą gyventojų, olandiszkos kilmės. Anglija varu keta to pareikalauti ir dėlto Transvaalio valdžia veik apszaukė karę jau. Vakarinėje dalyje valstijos, susiedystėje su anglizskoms, visi gyventojai tapo užraginti prie ginklų ir reikale traukti į pulkus. Ant visų kelių ir vietu taisomi skubiausiai sudrutinimai, per kuriūs turėtu pereiti anglai. Vargiai laimėtu ką Anglija nū Transvaalio, kedan gi visų pietinių provincijų gyventojai, po Anglijos valdžia esanti, simpatizūja su Transvaalio republika.

Azija. Maskolija pareikalavo nū Kinų valdzios daleidimo iszvesti gelzkelį nū Mandzurijos į Pekiną ir kuris bu-

tu po Maskolijos uzzitura. Kinų valdžia tūmi tarpu Maskolijos reikalavimą atmetusi. Anglija su tokiu Maskolijos reikalavimu labai nekantanta, nes tūmi žudytu \$10,000,000 ant gelžkelio siaurinėje dalyje Kinų. Maskolijai įsitaisius Kinūse gelžkelius, niekas jos nepergalētu ir draskant Kinus, ji pasiplėstų kiek norētu.

Kinų ciecorienė išleido paliępimą iszmokinti gerai 50,000 totorizskų kareivių ir pastatyti ant siaurinio rubežiaus nū Maskolijos apsergėjime savo gyventojų, kuriūs visokiais budais kazokai vargina.

Dalis darbu.

— *Menominee, Mich.* Draugai „Shingle Sawyers & Weavers Union“ dirbanti ant upės Menominee reikalauja pakėlimo algų, vieni nū \$2,50 ant \$3,00 antri nū \$1,75 ant \$2,00 ant dienos. Jeigu darbdaviai neiszpildys jų reikalavimų, tai straiķūšę.

— *Chippewa Falls, Wis.* Wisconsin Central R. R. reikalauja 200 darbininkų taisy mui gelžkelio su alga \$1,50 ant dienos. Po apgarsinimo negavo nei vieno darbininko.

— *New York.* Akcijonieriai Republic Iron & Steel Co. nutarė pakelti algas savo darbininkams ant 20%.

— *Oswego, N. Y.* Pabrikė „Diamond Match Co.“ sustraiķavo 75 vaikai ir keliolika maszinistų. Pirmiaus buvo sustraiķavę merginos, kaip joms numazino algą, be nelaimėjo. Dabar visiems straiķūjant, gal gaus senaises algas.

— *Norwich, Conn.* Audėjų unija nutarė grįžti prie darbo už senaję algą.

— *Hazleton, Pa.* Savininkai kasyklų Lehigh & Wilkes-Barre Coal Co. nutarė uzdarinti visai kasyklas, jeigu susivienyję kalnakasiai unijonistai stengtusi patraukti prie unijos

neunijonistų darbininkus.

— *Buffalo, N. Y.* Straiķkas dokų darbininkų, prie perkrovimo javų tęsesi tolyn. Kad straiķieriams pagelbėti, sustraiķavo dar 800 anglių perkrovėjų. Dabar Buffalo nei jokis laivas, atplaukęs su bile kūmi, nėra iszkraujamas. 34 laivai su 3,647,000 buszelių javų stovi nū pradžios straiķo ūste. Darbininkai reikalauja iszpildymo savo reikalavimų. Ant dokų niekas nedirba. Kapitalistai pasinė už tarpininką vyskupą Quigley, kuris kalbina darbininkus prie prisilėnkimo kapitalistams. Lenkiszki kuningai ragina savo tautiecius eiti dirbti vietoje straiķierių.

— *Toledo, Ohio.* Kontraktieriai padarė su dailydėmis sutarimą, kad dirbs 9 valandas per dieną. Alga tapo pakelta nū 17 ant 25 ct. ant valandos.

— *Athol, Mass.* Straiķkas medvilnės audėjų „Millers River Mfg. Co.“ pasibaigė ant naudos darbininkų.

— *Fair Haven, Mass.* Vietinės geležies liejinyčios formų taisytojais sustraiķavo dėl to, kad pabrikantai padavė jiems padaryti formas atlikti mui to darbo, dėl kurio sustraiķavo formų taisytojais Providence.

— *Dover, N. H.* Du tūkstančiai straiķierių medvilnės verpinyčios „Cocheco Mfg. Co.“ jieszkosi kitur darbo o kompanija jieszkosi pigesnių darbininkų.

— *Cincinnati, Ohio.* Pečiųų pabrikantai prigulinti prie „Stove Founders National Defensive Ass'n“ savo darbininkams pakelė algas ant 10% uū 1 Balandžio. Dabar jie nori suorganizuoti visus pečiųų pabrikantus, kad visi darbininkai gautu lygias algas.

— *New York.* Czionai sustraiķavo 1200 italų prie skalidymo akmenų Jerome Park, kur budavojamas yra vandens rezervuaras. Jie reikalauja

pakėlimo algos nū \$1,25 ant \$1,50. Moterš ragina savo vyrus nepasidūti, nes isz to menko uzdarbio negalinti nieku budu iszmisti.

— *Pittsburg, Kansas.* Vakarinėje dalyje valstijos Missouri ir pietrytinėje Kansas visose kasyklose sustraiķavo visi darbininkai.

— *Duluth, Minn.* Strytkarių straiķieriai vėl su dinamitu suardė keletą karų. Nū tilto Duluth-Superior szovė į vieną motormoną, skabsą, net 6 sykus.

Belgijai sustraiķavo į 50,000 kalnakasių reikalaudami pakėlimo algos.

Isz Amerikos.

Baisios nelaimės.

Praėjusę pėtnyčią ant mažos stotės Exeter, Pa., 6 myles nū Reading susimuszė du keleivių trukiai, kur 29 keleiviai užmuszti tapo o per 50 suzeistų.

Paprastas greittrukis isz Pottsvillės į Philadelphia Readinge susivienyjo su ypatiszku trukiu grįztancziu isz Harisburgo, kur buvo daug žmonių prie atidengimo paminklo Harteranft'o. Readinge visi keleiviai persėdo į Pottsvillės trukį keliauti Philadelphia. Visi nesutilpo ir turėjo iszleisti kitą, extra trukį, paskui pirmąjį. Pirmasis trukis pasivėlino ant pusės valandos ir nuvažiavęs į Exeter dar turėjo laukti kol prasilenks su tavo riniu trukiu. Extra trukis iszvažiavo isz Readingo 20 minutų paskui ir atsidauzė į užpakalį stovinczio trukio Exeter'e. Paskutiniai 3 vagonai stovincziojo trukio tapo sutruszkinti kartu su žmonėmis.

Eagle Pass, Texas, siautė ėaisi vėsula, kur 22 žmonės galą gavo o daugiau 100 suzeisti. Laike audros pūlę ledai kiauszinio didumo.

Atidavė paczią. Peterson, N. J. E. Huges su-

sitikęs savo draugą L. Henning pasiulė savo paczią, kuris atsisakė, kad norėdams apsivesti gaunąs ganėtinai jaunų merginų. Tada Hughes prie paczios pridėjo \$9,00 priedų ir visus naminius rakaudus ant ko Henning sutiko, o Hughes ant rytojaus iszkeliavo savo keliu. Moteriszkė taip pardūta, nežinodama ką daryti, nuėjo rodos jieszkoti pas lojerį ir dadėjo, kad jos pirmūtinis vyras tūs \$9,00 tikt pažadėjo o nemokė jo Henningui, už ką anas galētu dar apskūsti. Moteriszkė ant to pardavimo pristojos, nors 5 metus gyveno su Hughes. Lojeris liepė per sūdą atsiskirti nū pirmojo vyro, nes siaip nevale su antrūju gyventi.

Vaikai atsimys tėvų vestuves.

Duryea, Pa. gyveno tulas lenkas, palikęs pirmąją paczią Lenkijai ir czionai per 30 metų gyveno su kita ir be szliubo. Kaimynai mislyjo kad jis su tikra paczia gyvena. Po 30 metų užsimanė jūdu, kaip gėri katalikai, imti szliubą, ko kuningas nedavė be \$50. Laike tėvų vestuvių vaikai vietoje szokti iszbėgo isz namų visai. Szliubas buvo 13 Gegužio.

Du trukiu suaresztavojo

Ant stotės Norman, Oklahoma, gelžkelio linijos Topeka & Santa Fe szerifas suaresztavojo vieną keleivių trukį ir vieną su tavorais už neužmokėjimą \$7,000 ant mokyklų per kompaniją. Tūdu trukiu szerifas su retežiais prirakino prie rėlių ir apginklūti sargai sergsti, kad nepavaziūtu tiejie trukiai.

Tiktai naszles keta vesti.

Peoria, Ill. užsidėjo vyriskas kliobas, kurio sanariai norinti apsivesti, turi imti tiktai naszles, kurioms yra sunkiaus gauti vyrus negu merginoms, o ypatingai toms, kurios liekasi su vaikais. Draugas apsi-

vedantis su mergina tampa baudziamas su \$5. Vedantis naszlę turi kviesti visą kliobą ant vestuvių.

Didis gaisras.

Masillon, Ohio, sudegė ukiszkių maszinų pabirkas, firmos Russel & Co. Ugnis atsirado nu eksplozijos susirinkusių gazų. Iszkada skaitosi ant \$500,000. 3 darbininkai rado smertį o vieną sužeidė. 500 darbininkų neteko darbo.

Trukis nupūlė į upę.

West Superior, Wis. tavorinis trukis su ruda važiavo per upę Nemadia ir užvažiavus ant tilto viskas nugarmėjo į upę. Trukis susidėjo isz 47 vagonų. Tiltas bus sugriuvęs bene dėl paplovimo polių upėje.

Kuningai priešai vyskupą.

Vyskupystėje Denver, Colo. tapo įstatytas vyskupas Matz, vokiety, kuris geresnes parapijas pāvedė savo tautiečiams kuningams. Tas labai nepatiko airių kuningams ir jie padarę krivulę ir nusiuntė popiežiui praszymą, kad Matz'ą suspendūtu arba perkeltu į kitą deceziją o jiems dūtu vyskupą airį.

Visi savūsius reme, tik lietuviai svetus.

Ant kuningo jodo.

Chicagos „Katalikas“ 18 num. pranesza, kad vietinė parapija kėlusi protestą priešai Olszevskį už kriminaliszką jodymą ant ypatos Gūdotino Prabaszcziaus. (Bunant dar Lietuvoje teko girdėti, jog yra labai gera gydūlė nu jodymo, czesnakas Zec.) Gūd. Prabaszczius dabar isz naujo apskundė Olszevskį ant \$10,000 už nuvežimą į sudą dalies jo doriszko mėslyno. Dabar antroje provoje turės vežti bene visą mėslyną.

Prakilnesniejie lietuviai rūpinasi apie perstatymą liet. literatūros Paryžiuje, apie su-

szelpimą nukentusių už lietuystę, o Gūdotinas Prabaszczius su gauja tamsunų meta pinigus į purvyną ir dar kitiems isztraukia tąsydamas po sudus.

„Bracia rodacy.“

Plymouth'e pirmiaus buvo viena lenkiszka bažnyčia, skološe nūgrimzdusi, o dabar pastojo dar dvi, visos be pamatų. Antrosios dvi dygo kaip nepriegulmingos, ir viena paskiaus atsivertė prie vyskupo. Tos atsivertusios bažnyčios paszventinimas bus 30 Geguzio, kartu su neatsivertusia, kurią szventys Hoduras. Ant tosios iszkilmės lenkai užsimanė vėl lietuvius užsikviesti ir su pagelba vietinio lietuvių kuningo tapo užkviestos visos aplinkinės lietuviszkos draugystės.

Slapti rasztai.

Nū virszininko
Suvalkių mokyklų
derekcijos
23 Rugsėji 1897
No 36.

Mokintojui Naumiesczio
(Vladislavovo) miesto
mokyklos.

No 252 laikraszczio „Sankt Petersburgskija Viedomosti“ yra patilpę du straipsniai po vardu: „Užmirsztos sulenkimo aukos“, isz ko matoma, kad užgynimas spaudos lietuviszkoje kalboje yra suvienytas su lenkinimu lietuvių ir kad persekiojimas lietuviszkių knygų, spaudintų lotyniszko mis litaromis, yra be pasekmės. Antrasis faktas turi ypatiną svarumą dėlei „narodnų mokyklų“, turinezių daug knygų dėlei paplatinimo moksliszkių rankvedzių, kaip ir maldaknygių, spaudintu rusiszkomis literoms, kurios nepasiekia savo paskirtos uždūtės. Dėltogi malonėcziau apie tūs pakeltus klausimus aiskiaus patirti, ir meldžiu Jusų, kaip ypatos esanczios tame darbe, pažįstancziam tūs

klausimus apregėje mokinančios lietuviszkos jaunūmenės, pranesztį mą Jusų nūmonę ir nūspredį apie praktiszką pasekmę mokslo rankvedzių ir maldaknygių, spaudintų rusiszkomis raidėmis ir apie tai, ant kiek yra teisingi faktai straipsnių tilpusių „S. Peterburgskija Viedomosti“ apie lenkinimasi lietuvių.

Nenadkovicz.

Rugsėjo 28 d. 1897 m.

Nū vyresniojo mokintojo Naumiesczio (Vladislavovo) miesto mokyklos

Raportas.

Pagal slaptą raszymą 23 Rugsėji 1897 m. po No. 36 dėlei straipsnio No. 252 „S. Peterb. Viedomosti“ turiu užgarbę praneszi su apgailėjimu, kad nurodytiejie faktai tame laikrasztyje pilnai yra teisingi link sulenkimo lietuvių; taip vidutinės kaip ir augsztesnės lūmos žmonės turi gana tankius reikalus su lenkais ir nenoroms lenkūjasi, ir jeigu nori ką skaityti lietuviszškai, o nei jokių knygų bei laikraszczių lietuviszkoje kalboje neesant, iszsiraszo sau laikraszczius lenkiszkoje kalboje, kaip po tai „Zorza“, „Kolce“, „Gazeta Swięteczna“ ir kitus, ir jeigu tikrai gali, tai naudojasi užrubežiniais iszleidimais lietuviszkoje kalboje, o tokių rasztų nemažai spausdinasi Prūsuse su visokiais nebutais daiktai ant Rosijos, kas sėja ir augina didžiausį nesikentimą tarpe lietuvių ir Rosijos vieszpatystės, o geros knygos, kurias dėl lietuvių naudos vieszpatystės iszdas atspaudė, jų nepasiekia. Ypatinai spausdintų lietuviszkių maldaknygių ir vadovėlių rusiszkomis litaromis, ką asz apgailiu, tie žmonės szalinasi ir labai tūmi apsigauņa, ir visai nesirupina arcziaus su jomis susipažinti. Dabargi maldaknyges ir vadovėlius rusiszkomis literomis spaudinti niekas negina, liepinas vaikams jas

pirkti ir mokintis galimas, bet sztai kas isz to iszeina: pirmasis knygas isz dalintas ir pardūtas vaikai, nežinau kas tai pamokino, sudegino „Dievi ant garbės“ – kaip jie sakėsi – o užklausus, dėlko jus tais knygas sudeginote, pakilo 16 metų isz 5-to skyriaus Puskunigis ir sako: „Dėlto, kad tos knygos mokina balvongarbystės“ (o tikrai dėlto, kad jos buvo atspausdintos pagal pravoslaviszką ritualą) ir tikėjimo dalykių visai nesimokino ir tankiai manęs praszė, kad tokių vadovėlių jiems daugiau nedūcziau, neplatincziau, ir praėjusiam mokslo mete, kaip paskiaus dažinojau, dviklesinės mokyklos mokintiniai ant maldaknygių ir katekizmų, su rusiszkomis litaromis, blynus kepė, o vienas lietuvis-ukininkas, leidžiantis savo dukterį į dviklesinę mokyklą, žmogus pasiturintis ir inteligentiszkas, mėnesis atgal, pasakojo mą, kad jis skaitęs lietuviszkaime laikrasztyje isz užrubežės, apie tai, kaip yra iszjūkami mokintojai Naumiesczio mokyklų už platinimą tujų vadovėlių, ir sziamete pagal skaitlių lietuviszkių vaikų mokintinių, asz pareikalavau tujų vadovėlių, bet kas su jais nusidūs iki galui mokslo meto, nežinau.

Tikrai yra kartus mokintojo dūnos kāsnyš, kada visi ant jo žiuri kaip ant vilko, pradant nū paczių vaikų, kuriūs jis mokina. Tėvai ne kartą mą apreiszkkė apie reikalą mokiniamo katekizmo lietuviszkoje kalboje, ant ko asz atsakiau, kad tas yra ne mano valėje ir asz nieko negaliu tame daryti. Kiti dėl to siuntė praszymus reikalaudami mano perkėlimo, kad nepildžiau jų reikalavimo.

Kas link litarų laikau už privalumą dadėti: Po 1863 metų, atsimenu lietuvius, kurie buvo iszėję į girias (lenkių maisztas) ir paskui nejutoms grįzo namou ir bijosi kad už

tai jų nepakartų, priėmė lietuviszkas maldaknyges „Senas Aukso Altorius“ spausdintas rusiszkomis literomis, dėlei pažiūros, kad jie yra isztikimi. Praėjo su virsz 30 metų, kaip lietuviai tapo apdovanoti su žeme, kaip savasczia, dideliais plotais nu 10 iki 35 dešėtinų, patys iki sziol dasi pirkdami dar nu kaimynų, labiaus arba mažiaus pasiturinti mokina savo vaikus patys ir prilaike juse vienpusiszką katalikystę ir mokina neapkęsti pravoslavijos. Daug jaunų lietuvių kraustosi į Ameriką, szalindamiesi nu kariszkos tarnystės, su namais tiejie susiraszo prigimtoje kalboje ir priprašta prie draugiszko amerikoniszko gyvenimo, ir visa jų neapkanta ant Rosijos yra tame, kad užginta spauda lietuviszkomis literoms. Musų lietuviai neturėdami lai kraszczių kaip kad Amerikoje arba Prūsūsė jų vaikai ir broliai turi, skaito lenkiszkus ir taip lenkinasi.

Zemoji lūma nevadina lotyniszkomis literomis, nes to negal atskirti, bet katalikiszkomis ir dėlto brangina maldaknyges spausdintas lotyniszkomis literoms. O knygas spausdintas rusiszkomis literoms, kokios jos nebutų, laiko už pravoslaviszkas ir neiina nei į rankas. Iszleisti vadovėlius su rusiszkomis literomis, reiszkia pamažu versti prie pravoslavijos; szitas tautiszkas fanatizmas yra labai didelis ir jaunoji lietuviszka inteligenaija tvirtai jo laikosi bei jį platina. Ukininkai laiko lotyniszkais literas už savas, o rusiszkas dėlei urėdninkų. Paveikslan, imkime patį rusą, atspauskime jam maldaknygę nerusiszkomis literoms, bet kokioms kitokioms, o ji pažiurėjęs ant tokios knygos tikrai pasakys, kad ji yra atskaluniszka ir jos neskaitys. Užginkite žydams spausdinti knygas zydiszkomis literoms

ir jų vietoje paliepkite vartoti rusiszkas, tikrai visi žydai iszsikraustys isz Rosijos, o jeigu nesikraustys, tai už jų užstos ir Rotszildas ir Hirszas, ir kiti milijonieriai. Su panasziais daiktai isikunyjusiais į darbą ir kraują isz senovės, nieko negalima daryti, o taip pat ir su lietuviais. Rosija žudo didelės sumas pinigų ant mokimo lietuvių, o už vartojimą prigimtas kalbas meta į kalėjimą. O jeigu lietuvis vietoje savo prigimtos kalbos ir literatūros, vartoja lenkiszką, esti lenkofiliu, niekas už tai jo nepersekiuoja. Yvairus szitie faktai lenkinimosi ir kitaip negali būti, ir tikrai iszeina, kad ten, kur: „Lenkija szoka, Lietuva verkia“. Spausdinimas lietuviszkų knygų rusiszkomis literoms, pagal virszui esanti nurodymą ir tikėtiną naudą dėlei lietuvių, suteikia naudą tikrai Rosijos priešams ir nedraugams, kurie sėja neapkantą priešais valdžia visoje szalyje. Lietuviai po rusiszka valdžia naudojasi geresnėmis sanlygomis negu kur kitur, bet jie tvirtai laikosi savo tautystės, nelengvai dūdasi persitikrinti, ir su užvydėjimu žiuri ant lenko ir žydo, naudojancziusi literaturą savo kalboje, kas jiems yra užginta ir didei persekiujama. Didę klaidą padarė tie viesz patystės „diejateliai“ 1863 mēte, atstumdami tokiu budu lietuvių tautą, ramiai gyvenanczią, nu Rosijos ir mesdami globon lenkystės ir dar sėjanczius neapkantą. Atėjo laikas tają klaidą pataisyti. Asz dėlei mano pareigų laikausi nūszaliui, ir nors matau bei girdžiu aplinkui tają lietuvių neapkantą per virsz 30 metų, visur mą nepatinkanczią, ezion paraszau kaip isz tikrųjų dalykai stovi, kas yra neuzginamu faktu pakeltu Petrapilės laikrasztyje.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

New Britain, Conn. Vietinis lietuviszkas Independent Citizens Club ant mėnesinio susirinkimo, 7 Gegužio, apsvarstę vargus ir kaukinimus musų brolių po caro valdžia, vienbalsiai nutarė paaukauti \$5,00 ant perstatymo lietuviszkos literatūros Paryžiaus parodoje. Priegtam iszrinko vieną kolektorių rinkimui aukų parodai po namus vaicszcziuojant. Mes tikimės, kad Dr. S. Jūzupo lygiai padarys ir paskirs vieną kolektorių ir ir tada abudu isz vien rinktu. Czionais yra tokių lietuvių, kurie nepriguli prie jokios draugystės, nei skaito jokį laikrasztį, tai reikia aplankyti, iszaiszkinti reikalą ir patraukti prie vienybės. Mes turime visi isz vien darbūtis ir kovoti priešais despotiszką caro valdžią, nes tuszcziiais žodžiais nieko nenuveiksime.

Tūmi tarpu keletas lietuvių paaukavo \$1,50 ant parodos ir \$1,00 musų kankintiniams, ką prisiuncziamae „Vienybės“ redakcijon.

Kliubo sanarys K. K.

Derby, Conn.

Paaiskinimas apie naucingumą reikale aukų labdaringūse užmanymūse. Mes Derby'es ir apielinkės nekurie lietuviai suprasdami naudingumą paszalpos kankintiniams viengencziams, po maskolių valdžia, taip gi raszliaviszką lietuvių parodą ant visasvietinės iszkilmės Paryžiuje, sutarę tarp savęs, aukaujame koznas pagal iszgalę ant virszminėtų dalykų, kviesdami ir kitus brolius nesigailėti po keletą centų ant taip svarbaus, parankaus ir naudingo dalyko, kaip perstatymo svietui musų lietuvių gyvavimo po despotiszka maskolių valdžia, o taip gi ir svetur — kitose szalise vargstant, neuzmirsztanczių savo kalbos, tėvynės bei brolių-kankintinių

už szventas prigimtas tiesas.

Daugelis isz musų viengenczių nesuprasdami to, uždūda sav klausymą: ką gi esą mes lietuviai apturėsime per naudą isz tos musų raszliaviszkos parodos Paryžiuje? Tai gi dėl žinios pridera paaiszkinti, jogiai Paryžiuje, ateinancziūse mētuse, atsibus visasvietinė iszkilmė ir tai visokių skyrių, kaip tai auginimo augalų, gyvūlių, paukszczių, žuvių ir visokių iszdirbimų, maszinerijų, padarynių, audimų, apsiavimų, drapanų ir tt. tarp visoko bus iszstatyta ir dailos daiktai, skulptura (paveikslai isz medžio cimento ir gipso; tepliorystė paveikslai ant popieros bei audeklo) paprastai sakant abrozai. Daugiaus kaipo žymiauses dalykas raszliava; sakau žymiauses! nes poteisybei be raszliavos žmonės negalėtų iszmokti padirbti taip puikias reikmenes, kokias mes eziadien matome ir turime. Žinoma, ant minėtos parodos atsilankys suprantanti bei pažįstanti dalykus žmonės isz visokių szalių kad nuspręsti vertę bei naudingumą daino. Mes gi lietuviai nemisliname, iszstatydami bei parodydami svietui savo raszliaviszką dalį isz keliolikos bei kelių desėtkų knygelių ar laikraszczių užsipelnyti dovanas isz pinigiszkos pusės, arba pagyrą už įtalpa anose, mes norime su tūmi pasirodyti, jogiai mes esame lietuviai ir da nepavirtę į slavus, maskolius bei vokieczius, kaip kad tuli garšina, bet užlaikanti savo kalbą ir raszliavą o su tūmi ir norą apsiszvietimo bei pagerinimo musų buvio kaip dvasiszkame taip ir medegiszkame pasilaikyme, bet budami po letena priespaudos ir persekiojimo Maskolijos caro ir jo tarnų ezinovnykų, už meilę tėvynės ir apsiszvietimą prigimtoje kalboje, vargstame sunkiai nemokėdami pasigamyti naudingų padarynių ap-

dirbti žemės, augyti gyvūlius paukščių, vaisingų medžių ir tt.

Užsiimanti raszliavos dalykais žmonės k. v. redaktorai laikrasčių, mokiniojai jaunūmės, rasztininkai istorijos bei taip visokios įtalpos knių ir k. tarp kurių, žinoma, ant minėtos parodos rasis ne mažai ir maskolių su apszviestu protu bei žmogiskais jausmais, užtėmyję skyrių lietuviszkos raszliavos ir peržiurėję tarp kitko atsiszaukimą mūsų lietuvių į civilizavotą svieta kas link uždraudimo lietuviszkos spaudos po valdzia maskolių (parodant czionai apie nukentėjusius už platinimą, skaitymą knių bei laikrasčių prigimtoje kalboje), labai nesmagu, žinoma, bus klausytis maskoliskai valdziai mokslincziams girdint tokias nelabystes isz jos pusės, jogiai Rosijoje žmonės yra taip kanikinami už norą apszviesti savo kalboje. Tai gi suprantamas dalykas, pargrįzus jiems į savo tėvynę ministeris apszvietos neatidėlios kaip kad dabar dūdamas visokiems paszlemėkams tą klausimą ant nusprendimo ar gražinti lietuviams spaudą ar ne.

Naudingumą spaudos rodos kožnas isz mūsų brolių gali suprasti, nes vien tik per ją žmonės apszviečia, o su tūm ir pagerina savo buvį. Indijonai ir kiti laukiniai mažai teskaito knygas bei laikrasčius, nelanko mokyklų a gyvena; bet mes lietuviai nenorėtume rods taip gyventi? Tai gi mes gerbiame mokslą, už tai nesigailėkim ką porą vakarų negersim alaus, ir paaukausim tūs kelis centus ant garbės mokslo suszelpdami taip puikų užmanymą link gerbuvio lietuviszkos visūmės.

Mes suprantame, jogiai sukumsczia bei ginklais neįstengsim iszliūsuti mūsų tėvynę isz po maskoliskos val-

dzios, bet mes galime mūsų dvasę iszliūsuti per apszvietimą, už tai tegul buna mūsų įrankiu iszliūsavimo apszvietimas, santaika, vienybė ir reikalavimas mūsų tiesų, kurias galima atgauti jeib tik nesnausime, iszvien neatsisakinėdami, be mėtant rugojimus ant kitų vientauczių sprando už nesupratimą naudingumo visūmėniszkos labdarystės.

Dėl žinios, kaip gali iszliūsuti be karės tauta, pridera atminti, jogiai daug buvo atsitikimų kur gentės sloginamos po svetimoms valdzioms per atsiszaukimus į civilizūtą svieta bei protistus atgavo, patvaldytę; taip paveikslan, po karėi Maskolijos su Turkija pasiliko liūsomis net tris valstijos Rumunija, Serbija ir Bulgarija, bet tik to dėl, kad reikalavo ir buvo jau žinomos isz nepasiganėdinimo valdyme per svetimus valdovus pirm prasidejimo anos karės, o priegtam nebuvo laukinėmis kad galėje perstatyti ant santaikos kongreso savo reprezentantus; kurie perstatydami savo tautą parodė, jog jų žmonės turi ant tiek apszvietimo, jogiai gali valdytis savimi. Tai gi ir mes lietuviai suprasdami tai, kad butu geriaus tėvynėje turėti savą lietuviszką valdzia, kuri rupintusi (geriaus negu maskoliskoj) apie apszvietimą viengenczių, pagerinimą jų buvio medegiskai, daleisdamas su prisidejimu užvesti labdaringas įtaisas visokių skyrių prigimtoje kalboje mokyklas, dirbtuves (pabrikus) padarynes, parankesnius įrankius apdirbimui žemės ir daugiaus naudingų įrėdinių, prie kurių, žinoma, nemažai reikalautusi žmonių dėl nuveikimo darbo; o tada nereiktu mūsų giminaičiams tukstancziams apleidžiant taip puikią, gražią ir linksmą szalį kaip mūsų brangi Lietuva su jos gojais, vytu-riukais ir laksztungaloms, kasmet pulkais kraustyti į toly-

mas nesmagias szalis ir vargti svetimiems ant naudos. Todėlei gi broliai bukime taip meilus kaip tėvas dėl savo vaikų, taip mes, kad ir nesulauksim pargrįžti į brangią Lietuvą ir matyti savą gentainį kvėpūjant laisvės atdusiu su atinczia apie savo gerus tėvus, kurie kovodami dėl jų labo, iszkariavo savo ainiams laisvę ir gerovę. B. P.

Wilkes-Barre, Pa. Pas mus szia dien eina didelė kova tarp lietuvių. Kaip jau yra visiems žinoma dvi pusės, bedievių ir dievoczių kurie kariauja vieni prieš kitus. Užtaigi czion padūdu kelis paveikslingus atsitikimus kokiu budu vedama toji kova. Wilkes-Barre miestas nubalsavo kad padaryt Wilkes-Barre miestu treczio skyriaus, tai yra, suvienyti visas aplinkines peczias su miestū, isztaisyti gatves ir įvesti elektriską szviesą. Priegtam tapo nutarta padauginti ir policijantus, nes esantieji negalės užlaikyti viską tvarkoje; isz tos tai priezasties vienas lietuvis P. V. buvo padavęs aplikaciją, kad reikale galėtų gauti policimono urėdą. Tai suūdes kitas lietuvis V. K. nubėgo pas majorą prasergėdamas, kad jis nesuteiktu P. V. to urėdo nesesas bedievis. Majoras labai gardžiai pasijūke ir pasakė, kad tas jį neapeina kokio aplikantas yra tikėjimo ir tikt noris žinoti ar jis yra doras. Ir norint P. V. nedastoję to urėdo isz priezasties per didelio skaitliaus aplikantų, bet vienok szia dien mato svetintaucziai ką mes linkime vienas kitam.

Autras taipgi nemielas atsitikimas. 12 Balandzio blai-vystės draugystė turėjo susirinkimą ant kurio atvyko ir kalbėtojai: kun. Szedydis, V. Pukas ir M. Dervinis isz Pittstono, bei p. Mikolainis, „Vienybės“ redak-

torius, isz Plymouth'o. Pirmiausiai kalbėjo apie blai-vystę kun. Szedydis paskui V. Pukas ir Dervinis, tiems užbaigus kalbėjo p. Mikolainis apie lietuvių vargus, kuriuos kenczia mūsų broliai po jungu meszkoriaus, kurie už lietuvių židę tapo isztremti į Siberijos tyrus, ir kad užbėgti tolesniems persekiojimams, ragino susirinkusius paaukauti po keletą centų, kad, ateinancziame mete ant visavietinės parodos Paryziuje, galėtumėm pasirodyti su savo raszliava, idant parodyti civilizūtam svietai, kokį mes persekiojimą ir kankinimus kencziame nū žiauraus meszkoriaus už tai, kad mes jieszkome szviesos, ir tai jau paibaigoje 19-to szimtmezio. Po Mikolainiui kalbėjo vietinis J. Vaitkevyczia apie skurdą darbinukų. Na ir kas tame buvo pikto? Nedėlioje, 16 Balandzio, vietinis kun. Lopeta vos sakyklos nenuvertė keikdamas tūs visu, kurie aukauja ką nors ant virszui minėtų mierių. Girdi, tai esą vis bedievių užmanymai ir katalikams suvis esą pavojinga apie tai ir klausyti. Ir kad bedieviai kalbėtų ir geriausiai, tai katalikui nepridera klausyti.

Taigi mieli broliai ką mes turime daryti szitokius keiksmus isz sakyklų girdėdami? Tiktai Vieszpatie atleisk kun. Lopetai, nes jis nežino ką daro. Gailu, kad tckie žmonės raudasi ant žemės, nors yra ir kuningais ir vadovais žmonių. Kur tokie vadovai gali nuvesti žmones? Berods, mums ant jų visai nereikia boti ir savo darbą varyti, bet jie dėlei savo aklumo, nesusimanymo, neperstos mumis gaiszinti. Paprastai yra sakoma, kad geram katalikui mokslas yra nereikalingas, reikia tiktai melstisi ir klausyti ką kuningas sako. Taigi, jeigu mes ir toliaus klausysime su tokioms nūmo-

nėms, tik tai kuningų, kaip per 500 metų, tai ko mes sulauksime? Liksime už pastumdėlius ir savo vaikus nukriausime ant dvasios ir turto.

J. S. Bubliss.

Wanamie, Pa. Kad mūsų broliams proto stoka, tai stoka. Czionais gyvena kaimynystoje du lietuviai. Vieno katinas papjovė antrojo visztuką. Visztuko savininkas apskundė katino savininką pas skvajerį ir tasai tapo nubaustas už nevaldymą katino su 50 ct. ir \$4,65 kasztų. Taigi tasai visztukas kasztavo \$5,15 bei abiejų sugaisimą. Nubaustamjam labai sopėjo szirdį už tai. Parėjęs nū provos atrado savo daržę prieszo visztą ir susigavęs nelaimingą, nusu ko jai galvą ir įmetė į prieszo daržą. Tasai vėl pas skvajerį ir visztos galvažudis turėjo užsimokėti net \$10. Matote nevale gyvūlių kankinti. Taigi viszta ir visztukas kasztavo \$15,15 ir veik viską paėmė skvajeris, o kiek dabar yra tarpe jų rustybės. Nieko tokiems negalima, kaip tik tai apgailėti. *Vietinis.*

Apvaikszečiojimas geguzines szventes Shenandoah, Pa.

Kad ir ne tą dieną, kurioje pripūlė pirma Geguzio, nes buvo dirbama diena, už tai tapo atidėta ant nedėlios 7 Geguzio, kad apvaikszečioti tą darbininkiską szventę, susirinko pusėtinas burelis darbininkų 7 valandą vakare ir kalbėtojai užkviesti priduvo. Susirinkimo primsėdis p. V. Balciunas trumpais žodžiais apreiškęs susirinkimo įtekmę ir vertę tos dienos apvaikszečiojimo, užpraszo ant kalbos p. A. Baceviczių, medicinos studentą iš Baltimore's. P. B. kalbėjo apie geguzinę szventę, kaip darbininkiską delegatų tarp-tautiskame susirinkime

Paryžiuje bei Londone 1889 m. užgyrė, kad visų szalių darbininkai sulaukę 1 Geguzio nedirbtu, o darytu susirinkimus ir apkalbėtu savo reikalus, rengtu demonstracijas, reikalaudami įvedimo 8 valandų dienos darbo, kaip žingsnio pirmo prie visiszko išsilisavimo lūmos darbininkų iš nelaisvės kapitalizmo. Ir tas jų nutarimas rado umą atbalsį szirdyse ir prote darbininkų.

Visūse civilizūtūse krasztūse darbininkai, dar priesz 1 Geguzio pradėjo teirautis, kaip tą dieną apvaikszečioti, kad parodyti, jog jie yra sanariais vienos didelės szeimynos, ne žiurint tautos, arba tikėjimiskų pažvalgų tarp savęs.

Pirmūse metųse uždavė didelę baimę kapitalistams tos dienos darbininkų apvaikszečiojimas. Jie mislino, kad nor darbininkai atkerszyti savo prispaudėjams už skriaudas jiems padarytas. Dėlto szaukėsi prie valdzios kad jūs apgintu, valdzia suteikė jiems savo pagelbą, siuntė kariūmenę, kad stabdyti apvaikszečiojimus bei demonstracijas darbininkų. Už tą-gi žuvo pirmūse metųse dienoje geguzinės szventės yvairiose szalyse daugelis darbininkų nū kulų užsiundyty kariūvių. Bet darbininkai nesibaugino tokio tironiszko pasielgimo su jais, ir kas metas dauginasi jų skaitlius imant dalyvumą dėl apvaikszečiojimo geguzinės szventės. Už tad kiekvieno darbininko pridėlystė yra sulaukus tą dieną nedirbti, ir stoti į eilę savo draugbrolių einanczių per miestą. Kada susivienys darbininkai į vieną brolystės rysį, tasyk griūs kapitalizmas, o savo griuvėsiūse palaidos taip gi ir despotizmo valdzia.

Antras kalbėjo S. Bartusevicze ir nurodė silpnumą she-nandoah'riczių, kad visai mažas skaitlius raudasi, ant kurių guli visas nuveikimas darbininkų reikalų, už tai sunku

yra ką geresnio padaryti, nes neužtenka vieno darbo, bet reikia ir piningiskai prisidėti; dėlto kalbino, kad didesnis skaitlius prisidėtu dėl lengvesnio darbavimosi visūmenės reikalūse, nes po vieną mes nieko gerō negalim nuveikti kad ir geriausi keno troszkimai butu; neatbutinai mes darbininkai turime vienyti į vieną burelį. Tikt su suvienytomis spēkomis įstengsime atsiginti nū savo alintojų. Paskni kalbėjo J. Raisa ir savo kalboje nurodė, kaip daugumas, o ypacz lietuviai savo balsus pardūda už alų, nežiuri jie kas per ypata nebutu, bile išsigert davė, tai reikia ir balsūti už jį, ir po rinkimų tūjans rugoja kad negeras; kaip-gi toks gal but geras ir gerovę daryti dėl žmonių? Jis tiek pinigų padėjo dėl žmonių apsvaiginimo, jis tūs nori dvigubai surinkti, o antra, matydamas žmonių toki nesupratimą jog už stiklą alaus jam parsidūda, ar gal apie jūs daugiau boti. Broliai nemislykime taip darydami savo buvį pagerinti. Tikt viena socialiszka partija, kuri nedavė ir nedūs svaiginanczių gėrymų dėl darbininkų, už tai kad ji tikai gerovę dėl mus gali suteikti, už ją savo balsus dūdami išsilisūsūsim nū kapitalistiszko jungo.

Paskutiniu kalbėtoju buvo M. Valentinavicius, kurio kalba traukėsi apie porą valandų, kurią nors trumpai ezion padūdu. Į kurę tikt szalį mes nesikreipsim, visur po didesnius miestus matome kaip skaitlingai darbininkai apvaikszečioja tarptautiską savo szventę 1 Geguzio. Gana jau suspausti Lietuvos darbininkai, bet 1897 m. kaipotai Kaune, Vilniui, Liepojui ir kitur parodė savo skaitlingu susirinkimu, kad jie kruta ir nesidūda save minti po kojų skriaudėjų. Abelnai suprantanti darbininkai visų szalių su didžiauseiszkilme apvaikszečioja

tą szventę, rodydami vienybę tarpe savęs, ir kad netolymas tas laikas, kada truks jų vergystės pancziai.

Civilizacija, žiurint szia dien, stovi augsztam laipsnyje žmonių, bet mes vargūliai negalim vadint civilizacija bet vergyste; civilizacija padarė kanalus, gelezinkelius, maszinerijas ir visokius iszmislus, bet ji privarė namus pristitucijos nelaimingų merginų o tau darbininkė atėmė darbą, alkaną paliko ir pusnūgį paleido. Trukiai susimuszę szimtus gyvaszių atima, mums žiurint tai didelė nelaimė, ar gi ezion ne kompanijų kaltė, kuri neatsakanczius telegrafistus laiko, vieną minutą per vėlai dūta žine, baisę nelaimę padaro. Civilizacija tarpe kapitalistų labai augszta, ana New York'o kapitalistai kapines dėl szunų ir kaczių įtaisė, viena moteriszke su didele iszkilme palaidojo savo katiną, o jus broliai darbininkai, kaip jus palaidoja, kuriūs sutrina anglekasyklose, turtus jiems gatavojant, parvežę pusgyvius namo kur jus deda, ar rupinasi apie jus? Civilizavotos vieszpatytės draskosi szia dien Kinų žemę, paczios skolose prapūlę ir nežino kaip jau sunkinti darbininkus savo nesvietiszkais mokescziais. Pilipinieciams ir kubieciams kokią geradėjystę Amerika padarė, kariavo dėl jų valnybės, o szia dien su kanūlėms jūs žudō grobdami po savo valdzia, ir kaip tironiszka elgiasi su tenaitiniais žmonėmis? Milijonieriai kaip elgiasi išz prakaito mus darbininkų? Vanderbilts nupirko plotą zemės, kuris 500 akrų turi tikt dėl vieno palociaus pastatymo; sunui savo pastatė namą, su keliais szimtais kambarių; ir daugelis jų turi nemierūtus plotus zemės, už milijonus visokiais smaguriais pripildytas villas. Broliai ar neturime jau nei kiek proto, matydami tą viską, ir ramiai sau

tunome. Kiek mes vargszia turime žemės, kiek kambarių mus namūse randasi, kodėl gi anie tiek turi, ar gi nemus tie murai sulipinti, mus akmenys nutaszyti, mus geležis nulieta. Kodėl gi jie naudojami iš mūsų kruvino triuso, o mus didžiausiame varge palieka. Vanderbiltas sunų zenijo ir daiktus supirko už \$50,000 bet ne iš Amerikos, iš Europos, tikt vienas žiedas dėl jo paczios kasztavo \$45,000. Tai vaisiai civilizacijos, vienus nesuskaitomais turtais apdovanoja, o kitus alkanus, nūgus palieka. Trustai, kombinacija dideliu turezių pinigų į vieną kruvą, dėl geresnės jiems pasekmės kad nebutu jokios konkurencijos tarpe jų. Trustai tai tinklas dėl darbininkų, padidino neva mokestį vienai pusei darbininkų, parodydami, kad jie malonus yra dėl jų, bet didelį skaitlių atstatė nū darbo, vienus glosto, o kitus alina persimainydami.

Rockefelleris turi 250 milijonų, kasdien uždriba \$42,000, 20,000 mylių paipų turi, kurioms kerosyną vadžioja po Ameriką, 200 laivų, 20,000 vežimų ir 25,000 žmonių turi darbą prie jo. 1 milijoną ant metų dėl gaspadoriaus dūda, kad atliktu jo darbą, bet negalimas daiktas, kad rastusi žmogus, kuris jo norą išpildytu. Ant to galime matyti koks tai žiaurus žmogus turi buti dėl vargszų, kurie savo triusų jam milijonus sukrovė? Pradžioje pereito mėnesio vienas tėvas užmūszė savo 5 vaikus ir namą uždegė; sude prisipazino kad jis iš vargo turėjo tą padaryti negalėdamas ilgiaus žiurėti į badūjančius savo vaikelius. Dėlto ne tėvas užmūszė savo vaikus, bet bagocziai. Parodžiau vaisių civilizacijos vienos pusės, dabar žiurėkim antroji pusė. Kur milijonai mus vargszų bada kenzia, nūgi vaikszcioja kokiu budu mes galime pagerin-

ti sayo buvį. Vienas iszgany mo kelias dėl mūsų vargszų yra socializmas, po jo globa rasime pagūdą. 10 metų kaip socialistai pradėjo Amerikoje savo balsus atidūti dėl savės, sziądien jau 82 tukstanczius balsų turime, ir netolymas laikas kada milijonais skaitysim. Vargas mus ant to verczia, kad mislyti dėl savo naudos, Socializmo siekiai yra, kad visai turtai žemės, butu savasczia visos žmonijos lygiai. Valdžios pamatas bus brolyste, lygybė bei meilė artymo, isznyks skriaudos, godumai isz tarpo draugijos. Piningas, už kurį sziądien žmogūdystės, didžiausios neteisybės pildosi, turi prapulti. Nes kas perpildo godulyste, neapykanta, puikybe sviete, ar gi ne piningas? Prie socializsko surėdymo mes be jo apsieisim, kuris jokios vertės tada neturės, nes mes vaisiais savo darbo užganėdinsime vienas kitą, nerupės mums bedarbė, isz savo darbo turėsime pakaktiną gyvenimą ir kas mums bus reikalinga. Lygybė bus tarpe mūsų piningo nebunant; jis dalina mus į lūmas ir prieszinasi vienybei. BroLIAI stengkimės susipažinti su tom idėjoms, o pasididins mūsų spēkos dėl mūsų paczių gerovės. Pažiurėkim į Amerikos surėdymą, matome didelį skyrių tarpe kitų vieszpatyczių surėdymo. Nesibijom mes czion policijos, galim atvirai kalbėti, savo mislį viens kitam iszreishti, ką ne visur tas galima daryti. O kas tą padarė? ar ne žmonių vienybė ir supratimas! Nėra nieko negalimo, ką susivienyję darbininkai negalėtu nuveikti, jų supratimo spēkos sumusz despotizmo valdžia.

Vyrų uždūtė yra kūdaugiausiai su savo moterims kalbėti apie tokius dalykus, joms placziai iszaiszkinti idejas naujo surėdymo, kad jos kū greičiausiai viską suprastu, nes jos didesnę įtekmę turėdamos

ant vaikų, nū jaunystės dienų įciepys jūse tokį supratimą, lengvai supras ir stengsis jį iszpildyti. Kaip ir visiems sumanantiems ateinantį surėdymą, kū daugiausiai kalbėti tarpe žmonių, pertikrinti, kad dėl mūsų laimingesnis gyvenimas yra sutaisytas, tiktai turime prigulincziai elgtis, o per vienybę sulauksim mes jo. Nors sziądien darbas su pagalba maszinerijų kur kas gausingesnis, bet vargas neisznyksta isz tarpo žmonių. Žiurintį krautuves matai jas prikrautas visokioms gėrybėms, kurias darbininkai padarė. Bet įstatymai valdonų sudaryti, nepavylya niekam isz ten ką paimiti. Tokios užverstos krautuves yra tai vaisiais neapmokamo darbininkų darbo. Darbininkai badauja nor visko yra pilnai; jūs galabija ir kankina, ypacz tada, kada jie bando ša voškriaudėjams pasiprieszinti arba per straiką reikalauti pagerinimo savo buvio. BroLIAI darbininkai, tikt vien per politizską spēką galime panaikinti kapitalistų valdžią ir įsteigti draugiją, kurioje visi turės lygias tiesas, pereigas ir užganėdintą gyvenimą. Darbininkai drąsiai stokim už savo tiesas, panaikinkim vergystę ir visą piktą, kas apsunkina mūsų gyvenimą; per vienybę, santaiką ir meilę darbininkizską, atgaušime savo laisvę.

M. Bridickas.

Žvaigždziu lietus.

Tur but kiekvienam teko matyti žvaigždę krintant. Giedrioje naktyje staiga pasirodo ant dangaus szviesus rūzelis, skrieja isz augszto žemyn ir prapūla; sako, žvaigždė nukrito; bet jos nematėte, jus matėte tiktai szviesų brūzelį. Suk aplink ranka, pririszės su virve, akmenėlį, — akmenėlio nematysi, — matysi tiktai pilką ratą; tai yra akmenų pėdsakas. Tamsioje grinczio-

je uždeges balaną, suk ją greitai aplinkui, anglies ant balanos galo nematysi, — matysi tiktai szviesų rūžą. Taip pat nesimato nei žvaigždės, jei krintant, o matosi tiktai jos pėdsakas, nes žvaigždė nukelia, per minutą ne vieną tukstantį viorstų.

Žmonės tiki, jūg ką užmįsi, pamatęs žvaigždę krintant, tai iszspildys. Tai neteisybė. Pirma, jau nors ir dėlto, jūg nieko negali spėti pamislyti, taip trumpai tesimato rūzelis; antra gi, jei ir spėtumei ko panoretai tai vis gi nieks neįvyks.

Kartais galima matyti ant dangaus ne vieną rūzelį, bet tarsis daugybė žvaigždzių viena po kitos ar kelios vienu sykiu krinta. Pasidaro lyg žvaigždzių lietus, kurs neiszmanėlius baugina, mokintus gi džiugina.

Kaip toks apsireiszkimas įvyksta?

1826 metų dangaus tyrimėtojai pastebėjo naują komėtą, kurią praminė Bijela. Pasakius patyrė, jūg kas pusseptintus metus ji prisiartina prie žemės. Matė ją 1832 metų; 1846 ji buvo persiskyrusi į dvi dali. 1852 metų abi jos pusės dar toliaus iszsiskyrė; pasakui nei už pusseptintų nei už trylikos metų ji nebepasirodė. 15 Lapkriczio 1872 metų mokslincziai laukė jos pasirodymo, ji turėjo visai arti praeiti pro žemę, vienok laukiama komėta nepasirodė. Szita komėta prapūlė. Tiktai daugybė žvaigždzių krito žemyn.

Po trylikos metų, 15 Lapkriczio 1885 metų vėl laukė komėtos, ji vėl nepasirodė ir vėl pasirodė ant dangaus žvaigždzių lietus. Aiszkus dalykas, kokia nors priezastis iszardė, sugriovė komėtą Bijelą į daugybę mažesnių dalelių, kurios lekia aplink saulę tū pacziu keliu, kuriū skriejo jų motina — komėta, taip pat arti pralekia pro žemę ir tam pacziame laike, kaip kitado-

pati komėta.

Ne visos krintancijos žvaigždės ir žvaigždžių lietus paeina nū tos pacijos komėtos; pacia me Lapkrietyje ir kitūse mėnesiūse taip gi esti žvaigždžių lietus, kurie paeina nū kitų suirusių komėtų. Pacijos komėtų liekanos neszviečia; jos tamsios kaip ir mūsų žemė. Iš kur gi atsiranda tas szviesus rūžas?

Patrink geležį į vilnoną, — ji užkais. Pjaunant medžius, pielė taip įkaista, kad ir prisileisti prie jos negali. Trinant pasigamina sziluma, tai žino ir laukiniai žmonės ir pagamina sau ugnį, trindami vieną į kitą du sausu pagalėliu. Paimkime ilgą pagalėlį iš kieto medžio, įstatykime jį tarp dviejų sausų lentų minksztesnio medžio ir apsukę pagalėlį su virve sukime jį; neužilgo galai jo taip įkais, jūg prikisztos prie jų pakulos lengvai užsidegs.

Oras, kuriū mes kvėpūjame ir kurs iš visų pusių apšiaučia žemę, siekia augsztyn kokį szimtą viorstų; toliau oro nebėra, — visur aplinkui tuztuma. Komėtos liekanos lekia su neiszpasakytu greitumu. Pakoliai jos lekia per tuztumą, jos pasilieka tamsios, neszviečia. Bet kaip tikt lekdamos pro žemę užkliudo jos orą, belėkdamos smarkiai trinasi į oro daleles, įkaista ir pradeda szviesti, kaip szviečia kalvėje įkaitinta geležis. Užkaitę paviršius pradeda skėstis, kaip ir kiekvienas szildomas daiktas; skecziasi nū paviršiaus smarkiai, o tū tarpu vidurys nespėja taip umai užkaisti, nespėja iszsiskėsti tiek daug, kiek iszsiskeczia pavirszius, ir toji komėtos liekana sprogsa į daugybę smulkesnių dalių (kaip sprogsa szalta stiklinė, umai pripilta verdancio vandens), ir bekrinti komėtos liekana, sužibėjusi vienam akiesmirksnyje paviršta į smulkias dulkes, krintancias ant žemės. P. A.

(Iš „Ukininko.“)

Be kalbos.

(Apysaka pagal VI. Korolenko)
Sutaisė D. Ilgakojis.

(Taša.)

Tame laike laivas jau buvo toli, ir ten ne tikt Karklynienė, bet ir jį patį sunku buvo atskirti nū kitų laivų. Abudu karklyniečiai pusgarsiai murmėjo.

— Tu szunie, szunie! — sako vokiečiui Motiejus Dyselis.

— Taip! sakyk tu jam, kad jis nesupranta, — rusčiai atkirto Dumas. — Bet jeigu tu, vietoje to, butum jam, kada reikėjo ir kada asz tau sakiau, užvaziavęs gerai per ausį, tai tikrai ar sziaip, ar taip, mes butume buvę ant garlaivio. O jau iš ten nebūtū nuvarę.

— Kas žino, — atsakė Motiejus. — Teisybę tau pasakius, — nors užvaziūti per ausį žmogui ne taip sunku, bet asz tikt savo gyvenime nemaciau, kad iš to butū iszėję kas nors gero. Ką nors mes czia jau negerai padarėme, tikėk mano žodžiams. Tu turėtum dasiprofėti, nes tavė visi už gadrų skaito.

Kaip tai tankiai esti, — draugai stengėsi nuversti kalnę vienas ant kito. Dumas sako: reikėjo padėti su kumszczia, Motiejus kaltina galvą Dumo. O vokiečys stovi ir meiliai lingūja galvą į jū žinėdamas.

III.

Paskui vokiečys iszėmė pinigą, kurį jam Dumas įspraudė į ranką, ir rodo karkliszcziams. Matyti, kad tas žmogus turėjo vis sziek-tiek sąvėžinės: nenorėjo dykai imti pinigų, parodė sau su pirsztu į gerklę ir isztarė: „sznaps“, o patsai su ranka parodė į karcziama. „Sznaps“, tai jau visose kalbose suprantama, ką reiszkia. Dumas pažiūrėjo į Motiejų, Motiejus pažiūrėjo į Dumą ir sako:

— O ką gi dabar daryti? Žinoma, reikia eiti. Pėsczias gi per vandenį nebegsi, o nū jo pasoga.

vis-gi gal szj-tą dasizinosime.

Nuėjo. O karcziamoje stovi senas žmogus su žilais, kaip balti linai, plaukais, o veidas kaip ezio szerūtas. Matyti kad nesziskuta. Pamatę tokį žmogų, mūsų draugai sako viens kitam: tikrai czia ne vokiečys, bet musiszkis.

Taip ir buvo. Pasikalbėjęs su vokiečiu, karcziamninkas atneszė keturis stiklus alaus ir pradėjo kalbėti. Apibarė karkliszcziečius ir pasakė, kad jie patys kalti. Reikėjo uzeiti už kertės, kur ant durų paraszyta „Billetenkasse“. „Billeten“, — tai jau ir kvailiui suprantama, kad reiszkia bilieta. „O jus kaip gyvūliai prie lovio lendate“. Motiejus nuleido galvą ir pamislyjo sau: teisybę sako, be kalbos žmogus kaip aklas arba mažas vaikas. O Dumas, nors gali buti maneta patį, bet buvo žmogus su ambicija, sudavė su stiklu stalan ir tarė:

— Ar ilgai tu mus naravosi, seni! Geriaus atneszk dar po stiklą ir šakyk, ką dabar daryti.

Visiems tas patiko, — pamatė, kad žmogus su savmylyste ir sumanus. Vokiečys padauzė per petį, o karcziamninkas atneszė dar keturis stiklus alaus.

— Na, kaip gi mums ją pavyti? klausė Dumas.

— Bėgk paskui, gal pavysi, — atsakė karcziamninkas. — Tau rodosi, kad ant jurių, kaip ant lauko ratūse. Dabar, — sakau — jums reikia laukti, kada plauks kitas keleiviszkas laivas, bet jeigu norite, tai užmokėkite brangiau: rytoi eina didis laivas ir treczioje klesoje vaziūja ne mažai žmonių isz Žuvėdijos ir Danijos į Ameriką jieszkoti vietos tarnų, nes sako, amerikiečiai-žmonės liūsi ir puikus ir tarnus ir tarūnaites isz jų sunku rasti. Jau nos dañes ir zuvėdės, sako, per kelis metus uždriba sau gerą pasoga.

Dumas sako, — rodosi branga. — O Motiejus atsako, — bijok tu Dievo! Negalima gi moteriszkę priversti laukti visą sanvaite. Ji gi ten nū verksmo apaks. — Jeigu pasakyti teisybę, tai Karklynui rodosi, jog Amerikoje, prie prieplaukos, taip pat, kaip kaime prie pervazo, sešū sėdės ant kranto su ryzeliu ir žiūrės į jurę ir verks....

Pernakvojo pas karcziamninką; ant rytojaus jis nuvedė jū ant prieplaukos, nupirkotikietus, nugabeno ant garlaivio, ir vidurdienyje iszplaukė mūsų karkliszcziečiai, Dumas ir Diselys vydamiesi Karklynienę Jieną....

IV.

Praeina diena, praeina ant-ra. Saulė nusileidžia vienoje pusėje jurių, o isz ryto užteka kitoje. Bėga greitai debesiai, lekia paukszcziai, nusileidžia visai arti garlaivio ir vėl skrenda atgal į Europą, kurią mūsų karkliszcziečiai paliko ant amžių. Motiejus seka akimis paskui jū ir dusūja. Prisiminė jam miszkas, prie miszko upelis su karklais, prie upelio — sziaudinės pirkeczios. Ir rodosi, grįžtų jis atgal prie tos pat neturtystės, prigimtos ir pažjstamos. Laivas gi vis plaukia ir plaukia. Karklynas man pasakojo, kad laike tos kelionės jam atėidavo į galvą tokios mislys, kokios niekados ne atėidavo nei Karkliszcziuose, kada jis ējo paskui arklą (žagrę), nei ant meturgio miesteliuje, nei bažnyczioje. Czia ant jurių mislys buvo kokios tai ypatingos, nepripras-tos. Kaip tikt jis pradėdavo gaudyti jas ir norėdavo sau persakyti žodžiais, — jos nubėgdavo ir vietoje jų tūjaus atsirasdavo kitos, o galva pradėdavo suktis ir sopėti.

Kartą, po tōkių minczijų, Motiejus priėjo prie Dumo ir paklausė:

— Pasakyk ma, ar ne žinai (Pabaiga ant puslapio 244.)

Vilius Tell

DRAMA PENKIJOSE AKTUOSE.

VOKISKAI PARASĖ

FRIEDRICH von SCHILLER

LIETUVISKAI VERTĖ

VINCAS KAPSAS.

(Tąsa)

Fuerst.

Kad būtų kokis tarpinink tarp mūsų
Ir Austrijos, tai tiesą rastume.
Bet cėsorius mus spaudžia, mūsų viešpats
Ir mūsų tiesdarys augščiausiasis —
Tai, Dieve, mums padėk!... Sukelkit vyrus
Iš Svico, pats aš Uri paimu,
Tik Untervaldeną kam reiks paragint?

Melchthal.

Mane ten siųskit... man jug pridera
Tas rupestis.

Fuerst.

O ne! tu mano svečias,

Už tave atsakau aš!

Melchthal.

Leiskite!

Pazįstu aš visus takus ir yolas,
Turiu bičiulių daug, kurie mane
Užslėps nuo priešų.

Stauffacher.

Su Dievu, teeina!

Nėra ten iš lavikų. Teip visi
Tirono neužkenčia, kad nė vieno
Netur jis ištikimo sau žmogaus.
Baumgarten gal sukurstyti girėnus.

Melchthal.

Kaip mes susižinosim, kad tironas
Mus nesusektų?

Stauffacher.

Galim susižinkti

Tenai, kur stoja vaisbunų laivai:
Ties Brunnenu, arba Treibu.

Fuerst.

Tai būtų

Perdaug lyg atvira. Klausykite
Manęs: nuo ežero po kairei, einant
Į Brunnena, yr medžių apsuptas
Klonelis, Ruetli, kaip vadina piemens.
Tenai-susiduria (Melchthal'ui) rubežiai mus,
Ten lengva laiveliu (Stauffacher'ui) priplaukt iš Svico.
Dykais takeliais galime tenai
Nakties laiku sueit ir pakalbėti.
Kiekvienas mus tegul atsiveda
Po dešimts vyrų, kur su mums sutinka.
Išvien galėsime dalykus bendrus
Apspręst ir su Dievu pradėti darbą.

Stauffacher.

Tegul įvyksta! Duokite rankas.
Teipos, kaip mes dabar čionai trys vyrai

Rankas sujungėm, teip mus žemės trys
Tegul sutiks išvien kovot ir giutis,
Netsižiurint: mirtis ar gyvastis!

Fuerst ir Melchthal.

Mirtis ar gyvastis!

(da valandą laiko sujungtas rankas, tylėdami.)

Melchthal.

O tėve mano!

Dienos liuosybės nematysi tu,
Bet ją išgirsi. Tąsyk, kad ant Alpų
Pakils ugnies ženklai ir tvirtumos
Tironų grūs, ateis į tavo butą
Sveicarai ir į ausį pasakys
Naujieną linksmą, tokią, kad nuo josios
Ir tavo amžina nušvis naktis!

(skirstosf.)

Aktas antras.

Scena I.

Barono Attinghausen'o namai.

Gotiška salė papuošta skydais ir šalmais. Baronas, senis 85 metų, augšto ugio, pasirėmęs ant lazdos su stirnos ragu ir apsivilkęs kailiniu bruslotu. Kuoni ir da šeši bernai stovi aplinkui jį su grėbliais ir dalgiais. Įeina Ulrikas Rudenz ricieriaus rubuose.

Rudenz.

Esmi atėjęs, dėde. Ka išgirsiu?

Attinghausen.

Pavelyk man pirmaiu senu būdu
Išgerti štai su mano darbininkais.

(geria iš taurės, kurią leidžia paeiliui aplink.)

Aš pats jug kitąsyk išidavau
Su jais drauge į girią, ar į lauką,
Žiurėjau darbo savo akimis.

Dabar jau aš visai netikęs niekam.
Ir saulė jau neteina pas mane,
O man sunku ją kalnuose surasti.
Siauryn vis eina mano apskritys,
Imu kaskart lėčiau jame judėti.
Esmi šešėliu savo jau tiktai,
O neužilgo liks tik mano vardas.

Kuoni (Rudenz'ui paduodamas taurę.)

Ar pasivėlysi? (Rudenz'nesiskubina imti taurę.)

Išgerk greičiau!

Viena taurė — viena širdis.

Attinghausen.

Vaikučiai,

Dabar jus eikite; kaip šventa bus,
Tai teip gi reikalus tautos svarstysim.

(darbininkai išeina.)

Attinghausen ir Rudenz.

Attinghausen.

Matau, ginkluots ir apsirašiojęs,
Ar ne į Altorfą keliauji, sveikas?

Rudenz.

Teisybė, dėde, ir užtrukt ilgiau
Aš negaliu....

Attinghausen (sėda).

Teip skubini? Ar tavo

Jaunystės laikas šiteip jau šykštai
Yr išmatuotas, kad tu jo gailiesi
Net seniui dėdei?

Rudenz.

Jug matau, esmi

Nereikalingas; š dabar kaip svetims
Tuos namuose.

Attinghausen (ilgai žiuri į jį).

Jug gaila, bet taip yr.

O, gaila, kad gimtinė pasidarė
Tau svetima. O Ulrik! Ulrike!
Aš tavęs negaliu pažinti. Visas
Tu šilkuose, su tokiu puikumu
Nė šioji povo plunksną, įsisiutęs
Į skraistę purpuro! Tu niekini
Kaimietį, gėda tau, kad jis širdingai
Tave pasveikina.

Rudenz.

Kiek priguli,

Gerbiu ir jo tiesas jam pripažįstu..

Attinghausen.

Visa šalis pateko ciesaoriaus
Rustybei ir širdis žmogaus kiekvieno
Pilna nusiminimo, reikiant kęst
Tironų prievartą... Tik vieno tavęs
Bendra nelaimė nelyti visai...
Savupsius metęs ir po priešiaus pusei
Stovėdamas, juokies iš mus vargų.
Tu jį šikai mėgumų ir tykinėji
Malonės kunigaikščių, o tuomet
Tėvynė tavo prispausta dėjuoja.

Rudenz.

Tėvynė prispausta? O gi dėlko?
Kas ją įstumė į tokią nelaimę?
But vieno žodžio būvę juk gana,
Kad nepažinti jungo ir laimėti
Malonę ciesaoriaus. O vargas tiems
Visiems, kurie žmonėms akis apdumė
Idant jie savo labui priešintųs!
Dėl savo vien naudos neduoda jie jie
Girėnų valščiams ciesaoriui prisiegt,
Kaip štai kiti padarė jau aplinkui.
Patinka jug žmonėms sėdėt greta
Su baronu ant vieno suolo... Noriu
Turėti ciesaoriaus ypatoje
Sau viešpatį, kad viešpačių nebutų.

Attinghausen.

Ir aš turiu tai išklaustyt, ir da
Iš tavo lūpų!

Rudenz.

Aš buvau užragints

Kalbėti taip, tai ir užbaigt turiu.
Sakyk man, dėde, kokia š čia tavo
Vjeta? Ar gi puikybei jau gana
But baronu ir piemenis valdyti?
Daugiau garbės, prisiekus ciesaoriui,
Jo šviesumoj žibėt tarp pasekėjų,
Ne kaip didžiunu buti ant bernų
Ir prieš tiesas sėdėt su ukininkais
Išvieno.

Attinghausen

Ulrike! Aš suprantu,

Yra tai vyliaus balsas, kurs įpuolęs
Į ausį atdarą, užnuodyjo
Tau širdį!

Rudenz.

Neslepiu, skaudu man buvo

Klausyt, kaip juokė-i svetimšaliui,
Vadindami mūs tyčia bur-baroniais.
Aš negaliu laikytis taip toliau.
Visi aplinkui bajoraičiai randa
Sau garbę po Habsburg'ų vėluo,
O aš turiu štai tėvyškėj tunėti
Ir čia prie paprastų dienos darbų
Praleist jaunystę. Kur kitur sviets veikia,
Už tų kalnų ten pilna yr garbės...
O mano skydas su šdmu rudyja.
Į mūsų klonį netlekia suvis
Nė karo trimitų aidims, nė šuksmas,
Užkvičiantis į imtynes. Čionai
Girdėt ragutis tik ir nuobodingas
Skambėjims kankalų.

Attinghausen

Apjaukeli,

Tuštybės blizgančios pagautas! Niekink
Gimtinę šilį! Gėdinkis šventų
Senovės papročių! Minėsi žodį,
Da kadanors tu liesi aš uras
Gailias, norėdams pamatyt tuos kalnus,
Ir tas ragučio balsas, ką tu taip
Puikybėj niekini, užgaus tau širdį,
Kaip jį išgirsi svetimoj šilyj.
Galings prisirišimas prie tėvynės!
Netinka tau apsilimo sviets.
Ten, ciesaoriaus puikioj pilyj bus viskas
Teisiajai tavo širdžiai svetima.
Tam svietai reikia ne tokių dorybių,
Kokias tu įgijai šam klonyje...
Tai eiki, laisvę sąžinės parduoki,
Išimaldauk sau žemę ant sandos,
Pasidaryki kunigaikščio bernu,
Jei pats nenori buti viešpačiu
Ir kunigaikščiu čia ant savo žemės
Liuosos! O, Ulrike! Čionai tu likk!
Nebėgk į Altofą... O neapleiski
Tėvynės tavo švento reikalo!
Iš mano giminės aš paskutinis
Ir mano vardas baigias su manim.
Tą šalimą ir tą skydą man į kapą
Įdėsite. Štai, mirdamas, turiu
Žinot, kad lauki tik, kada užmerksiu
Akis, idant greičiau but galima
Nuo Austrijos pasisamdyti mano
Turtus, ką Dievas davė man dykai!

(Toliaus bus)

(Pradžia ant puslapio 241.)

tu, kas ten pas tūs amerikiečius yra per laisvė?

Bet Dumas rusčiai atsakė:

— Ar nesivilksi szalin... kad tave perkunas nutrenktų...

Mat, tame laike Dumui buvo blogu: jis sirgo jurių liga.

Bet vis-gi mislis apie laisvę ne iszėjo isz galvos Motiejaus. Dar Hamburge, kada jie kalbėjo su kareziarninku, patsai Dumas paklausė:

— Kokia tenai, kaip žmonės kalba, pas tūs amerikiečius yra liūsybė? Pasakyk-gi mą!

— O, smaugia viens kita, — tai ir liūsybė, — atsakė kareziarninkas rusčiai.

Ant to pat laivo važiavo čekas, žmogus senas ir nelinksmas. Motiejus, žinoma, su jū ne galėjo susisznėkti, bet Dumas, žmogus ant visko suktas — greitai pradėjo susiprasti su jūmi. Jeigu pritrūkdavo žodžio — jis padėdavo sau ir rankomis, galva ir kojomis. Czia supliaukszės su liežiuviu, czia suszvilps, ten sutrepsės, vienu žodžiu su čeku jis pastojo draugu. Laike kelionės Dumas net pramoko truputį ir anglizkai. Jis stengėsi pramokinti šiek-tiek ir Motiejų, — bet sziamėjo sunkiai. Teismoko jisai anglizkai per visą laiką tikt žodį „trįs“, — nes anglizkai trįs, vadinasi beveik taip pat, kaip ir pas mus.

V:

Nū-to senio czeko Dumas dasizinojo; kas tai yra liūsybė. Tai, sako, padirbtas pas jūs ant salos tokiš varinis paveikslas. Stovi — augszcziau, pacyzių augsztųjų namų ir boksztų, ranką pakelta augsztyn. O rankoje — žiburys, toks didelis, kad net szvieczia toli ant jurių. Viduryje yra kopėczios, — ir galima įkopti į galvą, į ranką ir net į virszunę žiburio. Vakare uzdega ugnį ant kak-

tos — ir isz kaktos iszėina szviesa, kaip nū mėnesio tikt daug szviesesnė.

Karklynas iszklausė, bet tas jam nepatiko. Vienas sako: „smaugia“, kitas sako: „paveikslas“. O aizsku, kad jie patys nežino, kame dalykas.

Ant to pat laivo važiavo dar kokia ten mergaitė, kuri visą laiką verkė. Motiejus žiurėjo, žiurėjo į ją, ir ant galo gailu jam pasidarė jos. Jis prisiarmino, uzdėjo savo lengvą ranką jai ant pečių ir tarė:

— Nustok verkti. Dievas mielaszirdingas — gal padės.

Mergaitė pakėlė akis, pažiurėjo ant karklyno ir atsakė lenkizskai:

— Ak! kaip man neverkti, kada važiuju viena į svetimą krasztą. Ten, tėviszkėje mirė tėvas ir motina, o Amerikoje yra broliai, bet kur jie, — asz nežinau. Pamislykie koksai mano padėjimas.

(Toliaus bus:)

Atsakymas.

S. Mockalaicziui, Meriden, Conn. Tamistos raszto sunaudoti negalime Musų reikalai yra visai skiėti nū lenkizskųjų ir dėlto musų pareiga yra darbutisi ant savo dirvos o ne svetimos. Lenkai mumis sziaūdien yra tokie pat kaimynai kaipo praneuzai arba kiti. Lenkai apie musų reikalus nesirupina nei kiek, tai kam-gi mums rupintis apie jų. Mes tikt nesame maži vaikai, kurie negalėtumėm be auklės (lenkų) apsieiti. Tamista turėtumėte perskaityti knygelę „Už ką mes lenkams turime buti dėkingi arba nedėkingi“ o tada įgysite sveiką nūmonę link savo tautos. Lenkų „Związkas“ szaunei darbūjasi dėl pakėlimo savo žmonių. Už tai musų pareiga yra priguleti prie „Tėvynės Mylėtojų Draugystės“ bei „Susivienijimo“ kad ir mes pakiltumėm savo tautos reikalūse o ne visados paskui lenkus bėgtume.

Juokai.

— Tiktai manęs neprarykite žiūronait — tarė szale sėdintis ponas į žiovaujanczią merginą.

— Nesibaimykite, asz esu žydelka ir kiaulienos nevalgau.

Pajieszkojimai.

Pajieszkau szvoгерio bei sersers, Augusto Delkaus ir Jievos Delkuvienės, paeinanėzių isz Kauno gubern. ir pavieto, Naukaimų sodziaus. Kas apie jūdu žino meldžiu nūszirdžiai praneszti, arba jie patys teiksis atsiszaukti ant szio adreso:

Agota Lendraicziukė

2604 Madison str.

Philadelphia, Pa.

Varpas

literatūros, politikos ir mokslo dvimėnesinis laikrasztis, iszleidziamas jau 11 metai. „Varpas“ yra Lietuvos vadovų aikrasztis ir talpina savyje vien tautiszkus rasztus. „Varpas“ per metus su prisuntimu į Ameriką kasztūja tiktai \$100.

Ukininkas

Lietuvos ukininkų laikrasztis iszleidziamas kas mėnū jau 10 metai. „Ukininkas“ talpina savyje rasztus apie ukę, gyvūlius, jų ligas pamokinimus ukininkams kaip apsisaugoti maskolių valdzios, korespondencijas isz visų Lietuvos krasztų. „Ukininkas“ per metus su prisuntimu į Ameriką kasztūja \$1,00.

Tėvynės Sargas

iszleidziamas ketvirti metai kas mėnesis. Stovi ant sargybos szviesos, tikybos ir kalbos. Dūda priedus knygelėse. Talpina daug žinių isz visų Lietuvos krasztų, labiausiai apie maskolizskas mokyklas, kuriuos yra lietuviams ant didziausios iszkados. Prekė \$1,00

Visus tris laikraszczius galima iszsiszasztyti ant szito adreso:

Herrn Jurgis Lapinas

Tilsit, Ostpr. Germany

Neuzmirszkite apie parodą lietuviszkos raszliavos Paryziuje, nes nuo to priguli atgavimas musu spaudos (druko).

Temykite.

Daugelis mums atraszo rei kalaudami rodos apie iszsiustus piningus Lietuvon per visokius agentus, labiausiai žydus, kurie siunczia statei į savo kiszenių. Tai gi norėdami, kad jusų pinigai neprazutu ir greitai dazitu į rankas to kuriam siuncziasi, siuskite per „Vienybės“ redakcija, o greicziausiai apturės. Taipogi mes pardūdame laivakortes ant greicziausių laivų į Hamburgą, Bremen bei Antverpen, kaipo ir atgal. Kas nenorite ilgai ant marių plukauti, pirkite laivakortę „Vienybės“ redakcijai o nesigailėsite.

Prisiuncziant piningus ant persiuntimo Lietuvon arba ant laivakortes, uzdėkite adresa tokį:

J. J. Pauksztis & Co.

Plymouth, Pa.

Naujas iszradimas del plauku!

Sustabdė palima plaukų nū galvos, ir atanga plaukai, pleiskany nebuna, ir galvos neskanda, borva plaukų buna daili; iszradimas yra Dr. Brundzo. Katrie dar ne patrotija visai plaukų, tai paskubinkit, o greitą pagelbą gausit; ne tikt dėl vyro, nes ir dėl moterių, merginų ir vaikų; dabar visai maža prekė, toliaus bus labai pakelta. Norintieji persitikrint galit gaut daugybę paliulijimų. Raszydami idėkit markę ant atsakymo. Adresavokit taip:

J. M. Brundza,

71 Broome str.

New York, N. Y.